Terapia dekubitu

Zverejnené: 19. marca 2024 | Autor: PharmDr. Patrícia Čečková

Dekubity, nazývané tiež preležaniny, sú poranenia kože alebo mäkkých tkanív, ktoré vznikajú v dôsledku priameho tlaku pôsobiaceho na určité oblasti tela. Medzi najviac postihnuté miesta patrí: krížová oblasť, oblasť bedier, kolená, vnútorná a vonkajšia hrana chodidla a päta (ale aj iné oblasti). Vyskytujú sa hlavne u imobilných pacientov. Ich komplikácie môžu byť fatálne, z tohto dôvodu si vyžadujú okamžitú intervenciu.

Na vzniku dekubitov sa podieľajú mnohé príčiny. Medzi hlavné patrí strata zmyslového vnímania a poruchy mobility pacienta. K vonkajším faktorom patrí tlak, trenie, šmyková sila, vlhkosť. K vnútorným faktorom radíme anémiu, horúčku, podvýživu a poruchy hojenia tkanív. Predispozíciu pre vznik preležanín majú pacienti s neurologickými a kardiovaskulárnymi ochoreniami, ďalej pacienti trpiaci hypotenziou, podvýživou, dehydratáciou a pacienti po chirurgickom zákroku.

V mieste dekubitu dochádza k poruchám prekrvenia tkaniva. V tomto ischemickom tkanive sa postupne hromadia toxické metabolity, čo vedie k ulcerácii a nekróze.

Existujú rôzne klasifikácie na posúdenie závažnosti dekubitu. Jednou z nich je práve táto, dostupná na stránke Ministerstva zdravotníctva, podľa ktorej rozoznávame 4 stupne rozsahu preležanín:

1. Neblednúca hyperémia.
2. Čiastočná strata epidermy až dermy / plytký vred s ružovočervenou spodinou bez povlaku.
3. Vredový defekt zasahujúci do tukovej a svalovej vrstvy, poškodenie všetkých vrstiev kože až po fasciu.
4. Strata kože v celej hrúbke, infekčná nekróza (dekubitálny vred) postihuje periost (okosticu), kosti a kĺby.

Prevencia a liečba

Veľmi dôležitá je prevencia, pri ktorej sa snažíme vyhodnotiť stav pacienta a zabrániť vzniku preležaniny. V rámci prevencie sa kladie dôraz, aby mal pacient čistú a neporušenú kožu, dôkladnú hygienu a aby bol správne polohovaný (t. j. nemá príznaky nadmerného pôsobenia tlaku na kožu a tkanivá), prípadne, ak mu to zdravotný stav dovolí, striedal polohy a všímal si zmeny na koži (farba, citlivosť, prekrvenie).

Hygiena je nesmierne dôležitá v rámci prevencie aj liečby. Koža musí byť suchá a čistá. Dôležité je použitie kozmetiky, ktorá nie je dráždivá a nenarúša pH pokožky. Dôležité je tiež pravidelné striedanie inkontinenčných pomôcok, oblečenia a posteľnej bielizne. Na zlepšenie prekrvenia rizikových oblastí možno použiť jemnú masáž, prípadne striedanie studených a teplých obkladov.

Polohovanie pomáha zmierňovať tlak na rizikové oblasti a malo by sa periodicky opakovať každé 2 hodiny (u niektorých pacientov častejšie). Využívajú sa k tomu antidekubitné pomôcky, ktoré pomáhajú rozložiť tlak v zaťažených oblastiach. Do tejto kategórie patria matrace, podložky na polohovanie, chrániče, zdravotné vankúše, polohovacie kreslá a podložky do vozíka.

Ošetrovanie dekubitov je potrebné konzultovať s lekárom, nakoľko ide o veľmi vážny stav. Na čistenie nekomplikovaných rán sa najčastejšie používa fyziologický roztok (prípadne peroxid vodíka) a ako krytie sterilný obväz. Liečba preležanín často vyžaduje odstránenie odumretého tkaniva. To sa vykonáva buď chirurgicky alebo pomocou hydrokoloidných prostriedkov. Dnes je na trhu veľké množstvo kvalitného krycieho materiálu na báze hydrogélu, alginátu, peny či polyakrylátu, ktoré slúžia aj na ošetrenie rán tvoriacich exudát. Pomáhajú udržiavať vlhkosť v rane a predchádzať kontaminácií. V prípade infekcie rany sa na základe kultivácie a citlivosti nasadí pacientovi antibiotická liečba.

Z režimových opatrení je dôležitá výživa pacienta. Mal by mať zabezpečený dostatok vitamínov a minerálov, proteínov a pravidelný pitný režim.

PharmDr. Patrícia Čečková